

บรรณาธิการ||เคลบ

วารสารเล่มนี้เป็นเล่มแรกของคณะผู้จัดทำชุดใหม่ โดยมีเฉพาะบรรณาธิการเท่านั้นที่เป็นคนใหม่ ผู้จัดทำอื่น ๆ นั้นเป็นคนชุดเดิม นอกจากรองบรรณาธิการ (ฝ่ายวิชาการ) ซึ่งเป็นทั้งคนเก่าและคนใหม่ ทั้งนี้ เพราะท่านเคยเป็นผู้ริเริ่มและรับผิดชอบในตำแหน่งนี้มาก่อนแล้วตั้งแต่ยุคแรกอันยาวนานของการจัดทำวารสาร แต่ได้วางมือไปชั่วคราว เพราะต้องรับงานด้านอื่น การกลับเข้ามาสู่งานวารสารอีกครั้งจึงเป็นการกรุณาช่วยบรรณาธิการใหม่ด้วยใจรักในการทำหนังสือเป็นอย่างมาก และด้วยความต้องการร่วมกันที่จะพยายามสร้างค่านิยมใหม่ในสังคมไทยเพื่อลบล้างความเชื่อที่ว่า ผู้อาวุโสสูงกว่าต้องดำรงตำแหน่งใหญ่กว่าอยู่เสมอให้เปลี่ยนเป็นการผลัดกันเป็นใหญ่บ้าง และสร้างทีมทำงานโดยคำนึงถึงระบบอาวุโสให้น้อยลง แต่คำนึงถึงภาระหน้าที่ที่แต่ละคนสามารถจะรับได้ในช่วงเวลานั้นเป็นเรื่องสำคัญกว่า

การดำเนินงานของคณะผู้จัดทำในระยะเริ่มแรกดูมีความยุ่งยากอยู่บ้าง แต่เป็นความยุ่งยากที่ก่อให้เกิดความท้าทายที่จะต้องทำให้ดีที่สุด เมื่อคณะผู้จัดทำเข้ารับหน้าที่นั้น ได้ทำการรณรงค์หาบทความและเชิญชวนให้ทำการวิจารณ์หนังสือ การเชิญชวนนี้ได้ผลเกินความคาดหมาย หลังจากออกหนังสือเชิญไปเพียง 2 วัน คณะผู้จัดทำได้รับการเสนอเรื่องมาทีเดียว 2 เรื่อง แต่เผอิญเป็นเรื่องที่น่าจะพิจารณาจัดพิมพ์ในเล่มที่ 2 มากกว่า ทั้งนี้เพราะในเล่มนี้ได้กำหนดแนวทางไว้ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับแนวความคิดหรือทฤษฎีต่าง ๆ ที่อาจนำไปประยุกต์ใช้ได้ แต่ในเล่มที่ 1 ได้กำหนดแนวทางไว้ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับนโยบายของรัฐ* อย่างไรก็ตาม ในเวลาต่อมาเมื่อพบเพื่อน

* คำว่า นโยบายของรัฐ (Public policy) ยังเป็นที่ถกเถียงในหมู่นักวิชาการด้วยกันว่า น่าจะเรียกว่านโยบายสาธารณะ บ้างก็ว่านโยบายสาธารณะกับความหมายที่กว้างกว่านโยบายของรัฐ ซึ่งมีโอกาสให้คนเข้าใจผิดได้เพราะคำว่า "รัฐ" คนคิดจะนึกถึงคำภาษาอังกฤษว่า "State" ไม่ได้ จึงเกรงไปว่าจะมุ่งเข้าใจแต่เฉพาะนโยบายที่เน้นนโยบายระดับรัฐเท่านั้น ถ้าเป็นเรื่องในระดับท้องถิ่นหรือเรื่องกิจกรรมบางกิจกรรม แม้จะเป็นกิจกรรมส่วนรวมทั่วไปแล้วจะเรียกนโยบาย

คนโคที่สนใจงานทางค่านโยบายก็ออกปากขอความร่วมมือ ปรากฏว่าไม่มีใครปฏิเสธ และบางทีก็ไปชวนเอาคนที่กำลังมีความตั้งใจจะเขียนอยู่แล้วเข้าพอกิจ จึงได้รับความร่วมมืออย่างอบอุ่น เพื่อนคนแรกที่ส่งเรื่องมาให้พิจารณาลงพิมพ์ในเล่มแรกตามกำหนดเวลาก็คือ นักเขียนหน้าใหม่ของนิตยได้แก่อาจารย์ปรกรณ์ ปรียากร แห่งคณะรัฐประศาสนศาสตร์ และหลังจากนั้นเพื่อนอื่น ๆ ก็ทยอยส่งมาให้จนครบ จนทำให้เกิดปัญหาขึ้นเล็กน้อยเกี่ยวกับจำนวนหน้าที่ท่านทั้งหลายเขียน กล่าวคือ บางเรื่องก็ยาวเกินกว่าที่กำหนด บางเรื่องก็สั้นกว่าที่กำหนด ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับเนื้อเรื่องและความปรารถนาในการเขียนของแต่ละท่าน อย่างไรก็ตาม เราได้ปรับปรุงจนลงตัวได้ในที่สุด จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วยทุกท่าน

ในเล่มแรกนี้ นอกจากจะได้รับความร่วมมือจากอาจารย์ภายในอย่างดีแล้ว ยังมีอาจารย์ภายนอกให้ความร่วมมือด้วยเป็นอย่างดี โดยการช่วยติดต่อจากอาจารย์ภายใน ผู้นั้นคือ ดร. สุวัฒน์ เปี่ยมปิติ แห่งคณะสถิติประยุกต์ ได้กรุณาติดต่อขอบทความจาก ดร. บุญเลิศ เลี้ยวประไพ แห่งศูนย์วิจัยประชากร มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งได้กรุณาส่งบทความเรื่อง นโยบายประชากร อันเป็นปัญหาใหญ่ของชาติและเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้วางนโยบายสาธารณะหรือนโยบายของรัฐจะต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ คณะผู้จัดทำจึงขอขอบคุณอาจารย์ทั้งสองไว้ในโอกาสนี้ด้วย

โดยปกติตามที่ได้สังเกตจากคอลัมน์ต่างๆ ในหนังสือวารสารเท่าที่เป็นมาแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งคอลัมน์เกี่ยวกับสาธารณคมนั้น ผู้เขียนส่วนใหญ่จะใช้แบบการเขียนที่ไม่มีเชิงอรรถหรือการอ้างอิงใดๆ เพราะเรื่องเช่นนี้มักจะเขียนในเชิงของบทความทางวิชาการ แต่มีลักษณะ

ของรัฐไม่ได้ ฉะนั้นนักวิชาการกลุ่มนี้จึงนิยมใช้คำว่า นโยบายสาธารณะมากกว่า เพื่อให้มีความหมายกว้างขวางโดยคลุมถึงกิจกรรมประเภทใดก็ตามที่สถาบันแห่งชาติไม่ว่าในระดับใดเป็นผู้กำหนดขึ้น ก็ย่อมถือได้ว่าเป็นนโยบายสาธารณะทั้งสิ้น เช่น ในประเทศไทยนโยบายสาธารณะของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอาจจะจำแนกออกเป็นการสุขภาพ การสาธารณสุข การศึกษา การขนส่ง และการทางหลวง เป็นต้น ในขณะที่เดียวกัน กิจกรรมในลักษณะเดียวกันนี้อาจจะจัดกระทำได้จากระดับการปกครองส่วนกลาง รั้งหมายถึงระดับชาติได้เช่นเดียวกัน กล่าวคือ กิจกรรมสาธารณะใดก็ตามที่เน้นกิจกรรมสาธารณะไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติก็ถือได้ว่าเป็นนโยบายสาธารณะทั้งสิ้น (ดูรายละเอียดเรื่องนโยบายนี้ได้บทความของปฐม มณีโรจน์, "นโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่นในฐานะผลิตผลของระบบการเมือง คำโครงการศึกษาวเคราะห์" วารสารธรรมศาสตร์ ปีที่ 3, เล่ม 2, กุมภาพันธ์ 2517, หน้า 22-34)

อย่างไรก็ตาม นักวิชาการส่วนใหญ่ที่เขียนในเล่มที่ 1 นี้ บางท่านอาจใช้คำว่า "นโยบายของรัฐ" ในขณะที่บางท่านใช้คำว่า "นโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน" ในความหมายของนโยบายสาธารณะโดยตลอด บรรณาธิการจึงใคร่ตกลงให้เข้าใจไว้ ณ ที่นี้ว่า คำแปลศัพท์นั้นใช้เรื่องสำคัญเท่ากับความเข้าใจในสาระของคำนั้น ๆ

กึ่งวิชาการ จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีเชิงอรรถ อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนบางคนอาจนิยมวิเคราะห์ หรือต้องการให้ข้อคิดเห็นต่อกรณีตัวอย่างบางประเด็น หรือเป็นการรายงานผลงานวิจัย โดยมี ลักษณะกึ่งวิชาการ จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีเชิงอรรถ อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนบางคนอาจนิยมการ เขียนแบบมีเชิงอรรถ ไม่ว่าจะเป็นการเขียนบทความหรือการวิเคราะห์วิจารณ์ใด ๆ ก็ตาม ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าสาธารณกรณณ์เล่มที่อยู่ในมือท่านนี้ มีลักษณะเข้มข้นเป็นพิเศษก็มีเชิงอรรถด้วย เพราะ ผู้เขียนคือนักวิชาการผู้นิยมแบบวิชาการ อาจารย์อู๋ทัย เล่าหวีเจียว แห่งคณะรัฐประศาสนศาสตร์ แต่ทั้งนี้มิใช่หมายความว่าคนที่เขียนด้วยวิธีการเช่นว่านี้ จะไม่ได้รับการพิจารณาจัดพิมพ์แต่อย่างใด บรรณาธิการใคร่ขอถือโอกาสชักชวนความเข้าใจไว้เสียด้วยในที่นี้ว่า สาธารณกรณณ์ยังเป็น กอสมันท์ที่อาจเป็นการรายงาน วิเคราะห์ เสนอแนะกรณีใดกรณีหนึ่งอยู่เหมือนเดิม แต่จะเขียน แบบไหนย่อมเป็นสิทธิส่วนบุคคล

สำหรับบทบรรณาธิการนั้น รศ. อาชวัน วายวานนท์ ได้รับอาสาเขียนให้ด้วยความ เต็มใจ เป็นการเขียนที่แสดงถึงปัญหาสำคัญพร้อมทั้งเสนอทางแก้ไขไว้ด้วย นับว่าเป็นลักษณะของ บทบรรณาธิการที่ดีเรื่องหนึ่ง เพราะมีความทันต่อเหตุการณ์เป็นสำคัญ ทั้งยังเป็นเรื่องที่มีปัญหา น่าคิด เรื่องนั้นก็คือเรื่องราวเกี่ยวกับการผ่าตัดศัลยกรรมตาของท่านได้กรุณาส่งเรื่องให้ตามกำหนดเวลา พร้อมทั้งแสดงความใจกว้างที่จะให้แก้ไข หรือจะยังไม่ลงพิมพ์ก็ได้หากมีปัญหาเรื่องจำนวนหน้า และเสนอที่จะปรับปรุงให้ทันสมัยเสียใหม่อีกด้วยถ้าไม่ได้พิจารณาลงพิมพ์ในเล่ม 1 คณะผู้จัดทำจึง ขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านอย่างมาก

ในคอสมันท์ชาวนั้น ทางคณะพัฒนาการเศรษฐกิจได้กรุณาให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง โดยให้ข้อเขียนทั้งที่เป็นข่าวระดับโลกและข่าวภายในสถาบัน ทั้งท่านจะอ่านดูได้จากวารสารฉบับนี้ สำหรับคอสมันท์การวิจารณ์หนังสือ คณะผู้จัดทำมีความตั้งใจที่จะมีให้มากเรื่องเป็นพิเศษ เช่น เล่ม หนึ่งควรจะมีอย่างน้อย 3-4 เรื่อง ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับความร่วมมือของพวกเราทั้งหลาย แต่เนื่องจากเนื้อที่สำหรับคอสมันท์วิจารณ์หนังสือในฉบับนี้ของเราถูกเจียดไปเพื่อที่เราจะได้มีโอกาสเสนอบท ความหลักเกี่ยวกับนโยบายในแง่มุมต่าง ๆ เป็นอภินิพนธ์นาการแก่ท่านผู้อ่านได้อย่างจุใจถึง 5 บท ทั้งนี้ในเล่มนี้บทวิจารณ์หนังสือจึงขาดปริมาณไปบ้าง แต่ทั้งนี้ก็ได้ขาดคุณภาพหรือผู้อุปการะ หากแต่จำกัดด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น

อนึ่ง เท่าที่แสงมานี้จะเห็นได้ว่า มิได้มีการสรุปหรือวิเคราะห์บทความตลอดจนสาระของคอลัมน์อื่น ๆ ไว้ ณ ที่นี้แต่อย่างใด ทั้งนี้ เพราะได้จำกัดขอบข่ายของบทความทุกบทความไว้ให้ท้ายเล่มแล้ว ถึงกระนั้นก็ใคร่ขอเรียนให้ทราบว่า บทความทั้งหมดนี้อาจจะเรียกได้ว่าเป็น Symposium ในแนวทางเรื่องนโยบายสาธารณะ โดยเฉพาะในเรื่องที่ 1, 2 และเรื่องในสาขารณกรณียะมีความสัมพันธ์ใกล้เคียงกันเป็นพิเศษในชั้นการศึกษาถึงการกำหนดนโยบาย โดยใช้แนวความคิดของนักเขียนต่างประเทศที่มีชื่อมาวิเคราะห์วิจารณ์ชี้แนะว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ตลอดจนการนำมาเป็นเกณฑ์ในการวางนโยบายของรัฐได้มากน้อยเพียงใด ในบทความที่ ๓ เป็นการศึกษาอีกแบบหนึ่งโดยยึดแนวการเขียนจากข้อเท็จจริงและวิเคราะห์จากความเข้าใจที่คนทั่วไปเห็น ๆ อยู่ โดยชี้ให้เห็นทางที่ควรสมควรเป็นในความเป็นจริงไว้ด้วย สองบทความหลังเป็นการหยิบยกปัญหาหลัก ๆ ที่มีบทบาทเป็นผลกระทบที่สำคัญในการวางนโยบายของรัฐในส่วนรวม

กล่าวโดยสรุปแล้ว ในเล่มแรกนี้คณะผู้จัดทำได้รับความร่วมมืออย่างอบอุ่นจากเพื่อนอาจารย์ในนิคิต์ทุกคนและสำนัก และที่ประสงค์กล่าวเสียมิได้คือสำนักบรรณสารการพัฒนา ซึ่งให้ความร่วมมืออย่างดีในการจัดหาหนังสือใหม่ และหนังสือที่มีในท้องตลาดของเราเองมาให้อาจารย์พิจารณาทำการวิจารณ์ได้ทันเวลา แม้แต่สำนักงานอธิการบดีและโครงการภาษาอังกฤษก็ให้ความอนุเคราะห์ในเรื่องพาหนะที่ไปติดต่อกับทางโรงพิมพ์เป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ทองคำ กำนู ณ อุตธา